

SPIS TREŚCI

UWAGI WSTĘPNE	1
I. NAZWY I GRANICE REGIONU. FOLKLOR	5
1. Nazwy.	5
2. Granice regionu Śląska i Śląska Opolskiego.	5
3. Folklor i folklorystyka.	7
Test.	9
II. ZADUSZKI ORAZ PRZEDSTAWIENIA ŚMIERCI W OBRZĘDACH, FOLKLORZE ŚLĄSKA I LITERATURZE	11
1. Nazewnictwo.	11
2. Geneza i dzieje kultu zmarłych.	11
3. Obrzęd Zaduszek.	12
4. Śląskie wierzenia związane z Dniem Zadusznym i zjawiskiem śmierci.	12
5. Zaduszki w literackim ujęciu Adama Mickiewicza.	13
6. Ludowe wyobrażenia śmierci, a jej alegoryczne przedstawienie w literaturze i sztuce.	15
7. Krzyże pokutne i taniec śmierci (danse macabre).	17
Test.	19
III. ŚLĄSKA WIGILIA (WILIA, WILIJA) ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA (GODY, GODNIE ŚWIĘTA, DWUNASTNICA, ŚWIĘTE WIECZORY)	21
1. Terminologia.	21
2. Geneza.	21
3. Przebieg obrzędu.	23
4. Niektóre tradycyjne zakazy, nakazy i zalecenia, wróżby, przepowiednie oraz wierzenia religijne.	23
5. Symbolika.	24
6. Przykłady wigilijnych potraw śląskich.	25
7. „Pieśń o narodzeniu Pańskim” Franciszka Karpińskiego.	25
Test.	27
IV. WODZENIE NIEDŹWIEDZIA	29
1. Nazewnictwo.	29
2. Geneza i dzieje.	29
3. Termin i miejsce wodzenia niedźwiedzia.	31
4. Przebieg obrzędu.	31
5. Symbolika.	33
6. Przykłady pieśni i dialogów związanych z obrzędem.	33
Test.	35

V. MARZANNA I GAIK	37
1. Nazwy.	37
2. Geneza i dzieje obrzędu topienia marzanny.	37
3. Przebieg ceremonii.	38
4. Wygląd obrzędowych rekwizytów.	40
5. Marzeniok.	40
6. Symbolika marzanny i gaika.	41
7. Opis „dziewicy morowej” w „Konradzie Wallenrodzie” Adama Mickiewicza.	41
8. Pieśni związane z obrzędem.	41
Test.	44
VI. KROSZONKI (KRASZANKI)	45
1. Nazewnictwo.	45
2. Geneza kultu jajka i obyczaju zdobienia go.	45
3. Istota obrzędu związanego z mocą jajka.	45
4. Symbolika.	46
5. Gry i zabawy.	47
6. Technika wykonywania kroszonek.	47
7. Napisy na kroszonkach.	47
8. Legendy i opowieści.	48
Test.	49
VII. SOBÓTKA (NOC ŚWIĘTOJAŃSKA, ŚWIĘTO KUPAŁY)	51
1. Nazewnictwo.	51
2. Pochodzenie obrzędu.	52
3. Literackie i kronikarskie zapisy obrzędu oraz legendy z nim związane.	52
4. Przebieg obrzędu.	55
5. Ceremonie magiczno-miłosne.	56
6. Symbolika.	57
Test.	59
VIII. ŚLĄSKI STRÓJ LUDOWY	61
1. Terminologia.	61
2. Pochodzenie i dzieje.	61
3. Wpływ innych strojów na krój śląskiego stroju ludowego.	63
4. Ogólna charakterystyka stroju na Śląsku Opolskim.	64
5. Strój jako temat pieśni śląskiej.	64
6. Funkcje strojów ludowych.	65
7. Symboliczne znaczenie kolorów w śląskich strojach ludowych.	66
8. Słowniczek.	67
Test.	71

IX. ŚLĄSKI OBRZĘD WESELNY	73
1. Małżeństwo w śląskiej społeczności.	73
2. Obyczaje przed obrzędem weselnym.	73
3. Uroczystości ślubne i weselne.	76
4. Poprawiny.	79
5. Przenosiny panny młodej (przekludziny, przekludzka).	79
6. Symbolika i wierzenia.	80
7. Przykłady pieśni i oracji związanych z weselem.	80
8. Znane opisy literackie wiejskiego wesela.	82
Test.	85
X. SŁOWIAŃSZCZYŻNA, FOLKLOR, WSPÓŁCZESNOŚĆ – CIĄGŁOŚĆ SYMBOLIKI KULTUROWEJ	87
1. Nieznana przeszłość.	87
2. Symbolika kolorów od czasów słowiańskich do współczesności.	88
3. Uwagi końcowe.	89
WYBRANE POZYCJE BIBLIOGRAFICZNE	92